

Szerkesztőség és kiadóhivatal
Budapest, V., Koháry-utca 4.
 Telefon Lipót 974—24.
 A budapesti unitárius egyházközség
 hivatalos lapja.

Alapította
JÓZAN MIKLÓS
 Főszerkesztő
BARABÁS ISTVÁN

Megjelenik kéthetenként
Előfizetési ára
egy évre . . . . . 4 pengő
 Az előfizetési díjak a lelkeszi hivatal
 címére küldendők.

HIVATALOS RÉSZ

Sz. 687—1929.

MEGHIVÓ

A budapesti unitárius egyházközség

1929. december 9-én (hétfőn) d. u. 6 órakor a tanácsteremben

rendes kebli tanácsi ülést tart

melyre a Tanács tagjait szeretettel meghívjuk.

Budapest, 1929. november 27.

Dr. KOZMA JENŐ s. k.
 gondnok

JÓZAN MIKLÓS
 lelkesz

TÁRGYSOROZAT:

1. Elnöki megnyitó.
2. Jegyzőkönyv hitelesítése.
3. Elnökileg elintézett ügyek.
4. Az 1930-iki költségvetés.
5. Gazdasági Bizottság jelentése.
6. Hit- és Nevelési Bizottság jelentése.
7. Szórvány Bizottság jelentése.
8. Peres ügyekben jelentés.
9. Időközben beérkező ügyek.
10. Indítványok.

NB! Dec. 3. (kedd) d. u. 5 órakor. Gazdasági Bizottság ülése.

Dec. 4. (szerda) d. u. 5 órakor. Hit- és Nevelési Bizottság ülése.

Dec. 6. (péntek) d. u. 5 órakor. Szórvány Bizottság ülése.

MEGHIVÓ

A budapesti unitárius egyházközség

1929. december 15-én (vasárnap) déli 12 órakor a templomban

rendes közgyűlést tart,

melynek főtárgya az 1930-ik évi költségvetés megállapítása és a Kebli Tanács által a közgyűlés elé viendő ügyek. Erre egyházunk minden kepefizető tagját szeretettel meghívjuk.

Budapest, 1929. november 27.

Dr. KOZMA JENŐ s. k.
gondnok

JÓZAN MIKLÓS
lelkész

Megjegyzés: Dátumokat mindenki sziveskedjék naptárában előjegyezni, mert külön meghívót nem küldünk.

Dávid Ferenc

halálának 350. évfordulóján az egyedüli magyar reformátor emlékéhez illő keretekben folyt le a csonkamagyarországi unitárius egyház kegyeletes ünnepélye. Az elhangzott beszédek és fölszólalások emelkedett szellemű tartalommal töltötték be a keretet. Díszes nagy közönség jelent meg a Koháry u. templomunkban. A templomban mintegy ötvenen nem tudtak elhelyezkedni. Ezeknek számára a tanácsteremben állítottunk föl hangszórós rádiógépet. A rádió nagy meglepetésünkre és sajnálatunkra csak az istentiszteletet közvetítette. A templom piacát az egyes küldöttségek foglalták el, élén a vall. és közoktatásügyi miniszter és a székesfőváros képviselőivel.

Az értékes beszédekhez kedves, eleven színt adott ifjuságunk szereplése. A Brassai Sámuel Ifjúsági Egyesület énekével, a János Zsigmond cserkészcsapat szeretetreméltó szolgálatkészségével járult az ünnepély teljességéhez. A templomi kegyeletes emlékezésnek méltó befejezése volt az emléktábla leleplezése és megkoszorúzása.

Ugy az úrasztalát, mint az emléktáblát kedves női kezek díszítették föl az ősz virágai-val. Fent a templomban, lent a székház főbejáratánál a magyar Himnusz akkordjai zárták be az ünnepélyt. Itt is, ott is kicsalva az egyik jelenlevő erdélyi úriasszony szeméből egy-egy könnyecpet...

Az emléktábla stílszerűen illeszkedik a főbejárat gótikájába. Értékes emléke a dévai vértanu tragikus sorsához fűződő kegyeletes érzésnek.

Tisztesség adassék érte a gondolat fölvetőjének és megvalósítójának — Jancsi

László hitoktató lelkipásztor atyánkfiának és áldott jószívű adakozó híveinknek, akik a kevésből olyan sokat tudnak adni. A szép emléktáblát látva kétszeresen sajnáljuk, hogy a Koháry utcát már most nem Dávid Ferenc utcának hívják. Talán ennek is eljön az ideje egyszer.

A külsőségeiben és benső megnyilvánulásaiban olyan szépen sikerült ünnepségekkel kapcsolatban azonban rá keil mutatnunk egy hiányosságra is. Ez pedig sajtóhírszolgálatunk rendezetlensége. Ez a rendezetlenség volt az okozója annak, hogy a Dávid Ferenc nevét az emlékezés napjaiban csak 3-4 lapban olvashattuk. Mi unitáriusok tudjuk, hogy Dávid Ferenc úgy is, mint az egyedüli magyar vallásreformátor, úgy is, mint a magyar írásművészet egyik legkiválóbb képviselője, sokkal többet érdemel az utókortól, mint amennyire méltatták. De ezt a tudatot bele kell vinni a magyar közvéleménybe! Ezt pedig csak a sajtó útján tehetjük. A sajtót pedig informálni kell, mert különben a sajtó vagy hallgat, vagy olyan közleményeket ad, amikben nem sok a köszönet.

A Dávid Ferenc emlékűnnep

nemesak külső kereteiben, de jelentőségében is országos ünnep volt. Az istentiszteleten az Igazgató Tanács díszközgyűlésén nemesak ügyünk jóbarátai jelentek meg szép számban, de az egyes testületek és testvéregyházak is képviseltették magukat.

Az Értesítő másik helyé-n már említett vall. és közoktatásügyi minisztérium és székesfőváros képviselőin kívül jelen voltak — a bányakerületi evang. egyház képviselőiben dr. Raffay Sándor püspök és Kovács Sándor theol. tanár, a református konventet dr. Bene-

dek Sándor alelnök, Kovács J. István főjegyző és Balogh Jenő, a Magyar Tudományos Akadémia főtitkára; a szegedi Ferenc József Tudomány Egyetemet dr. Geley József dékán és a szegedi unitárius l. egyházközség gondnoka; a br. Baldácsi alapítvány igazgatóságát dr. Gothárd Zsigmond ny. államtitkár, tb. egyházközségi gondnok; az Angol és Amerikai Unitárius Társulatokat Mr. Welke; a Prot. Nőszövetséget Gregersen Lujza főtitkár képviselték.

Jelen voltak még az erdélyi magyar unitárius egyház részéről Kovács Kálmán főgimnáziumi tanár és dr. Varga Béla egyh. főjegyző. Továbbá dr. Boros Györgyné püspök-né, dr. Juhász Andor, a m. kir. curia elnöke, dr. Schneller István nyug. egyetemi tanár, a kolozsvári egyetem utolsó rektora, az Unitárius Nőszövetség, a P.-né Kozma Flóra Leányegyesület, a Dávid Ferenc Egylet, az Igazg. Tanács és prezsbitérium képviselője, A gondnoki és a lelkészi kar.

Üdvözlő iratot küldött: a Tiszántúli és Dunántúli ref. egyházkerület, az Orsz. Bethlen Gábor Szövetség és a debreceni unitárius l. egyházközség.

Az Igazgató Tanács díszközgyűlését dr. Mikó Ferenc főgondnok h. h. államtitkár atyánkfia nyitotta meg, néhány szóval megemlékezve az eddig tartott Dávid Ferenc emlékünnepekről.

Az emlékbeszédet az Igazgató Tanács fölkérésére és megbízásából dr. Tóth György consistor, a m. kir. Curia bírása mondotta. A formájában és tartalmában egyaránt marandó értékű emlékbeszéd az Unitárius Kis-könyvtár legközelebbi számában megjelenik.

A Dávid Ferenc Emléktábla

leleplezése a templomi ünnepségek után volt a Szkház főbejárati folyosóján. Itt a beszédet dr. Kozma Jenő egyházközségi gondnok, orsz. képviselő atyánkfia mondotta. Beszédében kiemelte Dávid Ferenc jelentőségét és azt a nagy erkölcsi és szellemi értéket, amit Dávid Ferenc neve és munkássága képvisel.

Utána dr. Nyiredy Jenő tb. gondnok, atyánkfia, a Dávid Ferenc Egylet elnöke koszorúzta meg a táblát és áldozott pár szóval a magyar püspök és reformátor emlékének.

Az emléktábla afelirata így hangzik:

EGY AZ ISTEN

A MAGYAR UNITÁRIUS EGYHÁZ MEG-
ALAPÍTÓJA ÉS ELSŐ PÜSPÖKE A HIT ÉS
LELKISMERETI SZABADSÁG MEGDICSÓULT
VÉRTANUJA

DÁVID FERENC

EMLÉKÉRE

HALÁLÁNAK HÁROMSZÁZÖTVENEDIK

ÉVFORDULÓJÁN

HÁLÁS KEGYELETTEL EMELTÉK A
CSONKA ORSZÁG UNITÁRIUSAI

„A HIT ISTEN AJÁNDÉKA”

1579—1929

Az emléktáblára koszorút helyezett az Igazgató Tanács Egyházunk alapítójának — a budapesti egyházközség — „Vértanunknak” — és a Dávid Ferenc Egylet „Vallásalapítónak” — felirattal.

Dávid Ferenc első hitvallása

Dávid Ferenc 1566-ban lépett fel mint unitárius reformátor. Hogy már a kezdet kezdetén is mily tiszta fogalmi voltak az unitárius hitrendszeréről, annak ékes bizonyítéka az 1567 február 17-én Tordán megállapított tételek, amelyek Lampe munkájában (Hist. Eccl. Hung. 147—148. l.) található. Dávid nézetei a szentháromságról már ekkor is oly világosak, hogy csak a rosszakarat vádolhatta későbbben őt ujitással (innovációval). A hitvallás szövege a következő:

„Akarjuk, hogy az apostoli hitforma (symbolum) legyen a mi hitvallásunk, mindazért, mert az az Isten örök igéjével megegyezik, mindazért, mivel azon tudomány összegét magában foglalja, mely az idvességre szükséges s mert hitünk benne megnyughatik.

I. Először pedig köteleztetünk hinni az egy Istenben, a mindenható Atyában, mivel ő alkotója, kezdete, forrása az istenségnek és egyedül ő a legfelsőbb, aki senkitől sem származott és mindenekfelett van. Kiből a „logos”-t, az igét soha ki nem várjuk. Sőt, hogy ezek az Atyaistenben vannak, nyilvánítjuk, aminthogy ő benne a kettő; a Logos (Ige) és Lélek kezdet és vég nélkül jelen vannak. Eltérünk azok magyarázatától, akik az egy jelzőt a lényegre s nem a Krisztus atyjára alkalmazzák; és abban a lényegben három személyt keresnek a Krisztus magyarázata ellen. (János 5., I. Kor. 8., Eféz. 4. és másutt).

Először mivel a legegyszerűbb Istent négy dologból szerkesztik össze, tudniillik egy lényegből és három személyből.

Másodszor, mivel a bölcsekkel és pogányokkal oly elkülönözött és meddő istent állítanak, aki nem a Krisztus atya; és így négy bálványt alkotva. t. i. a lényegét és három személyt — elvonnak bennünket az igaz Isten esméretétől, ki a Krisztus atya, és a lényegbe helyezik azt, aki minden lényegen felül van.

Harmadszor, mivel az az ellenmondás zavara és három isten felállítása.

Negyedszer, mivel ellenkezik a tiszta világos igével.

II. Másodszor hiszünk a Jézus Krisztusban, a mi Urunkban, amint maga magát János 5., 14.,

Róm. 3., 5., és több helyen magyarázza, akif nemcsak a magunk, hanem mindenké urának vallunk. És azért ő általa és az ő nevében járunk az Atyához; ő általa és ő vele együtt hívjuk segítségül az Atyát, elismervén, hogy az Atya mindenek őneki adott és ő nekünk mindenek megad, mivel ő benne választottunk el a mi főpapunknak, közbenjárónknak — s nem vizsgáljuk szörszálhasogatólag az álbölcsekkel, vajjon az Atyának lényegédől vagy személyéből származott-e? mert ezekről a szentírás sehol nem emlékszik. Elismerjük Pállal, hogy az ige, a „logos” Istenben elrejtett titok, melyet az utolsó időben megjelentett. (Efez. 3., Kol. 11., Tim. 3. 2., Tim. 1., Róm. 16.) és szent János evangelistával, hogy titok van aközt, ami az Istennél volt és ami azután testté lett, miképen az apostolok is (Csel. 10. és 13.) cselekszenek.

III. „Harmadszor, hiszünk a Szentlélekben mivel az ő nevében kereszteltettünk meg, ő általa szenteltettünk meg és születünk újra az örök életre. Hisszük továbbá, hogy ő az Atyának és Fiúnak lelke, a mi vigasztalónk és tanítónk és hiszük mindazt, amit az egész szentírás róla előad. vagy tanít. De nem hiszünk harmadik személyt, vagy egyént, mert azt nekünk a szentírás sehol sem tanítja.”

Ennél világosabban és bensőségebben ma sem tudnók az unitárius hitvallást megfogalmazni, mint ahogy azt Dávid Ferenc fellépésétől számított nem is egy éven belül kifejtette. Hatalmas lángelméjének nem kicsi bizonyítéka ez!

HIREK

Hátralékos előzetőinket kérjük szíveskedjenek az előfizetési díjat beküldeni.

A dévai

Dávid Ferenc ünnepélyen, az omladozó vár egyik falukéjében álló Dávid Ferenc emléktáblát dr. Kozma György k. l. a. gondnok atyánkfia koszoruzta meg, a Magyarországi Unitárius Egyház nevében. Ezen az egyetlen koszorun volt gyászszalag, rajta „A magyarországi unitáriusok az igazság lánglelkű apostolának” felirat. A jelenlévő magyar közönség megértette a szallag beszédét. Emlékl mindenki vitt a koszoruból egy kis részt magával. Mert túl a hegyeken drága és kedves minden, ami magyar. Ha csak egy virágszirom is...

Advent 3 vasárnapján — dec. 1, 8 és 15-én — a Koháry u. templomban délután 5 órai kezdettel adventi istentiszteleteket tartunk.

A Dávid Ferenc emlékünnepeket vidéki gyülekezeteink is megtartották. Hirt az ünnepélyek lefolyásáról eddig Hódmezővásárhelyről kaptunk, ahol nagyszámu közönség ünnepelt együtt az unitáriusokkal.

Az Unitárius Nőszövetség az idén is karácsonyfát állít. Szeretettvendégségen látja a két ifjusági egyesületet és a cserkészcsapatot, megajándékozta az iskolás gyermekeket és a szegényeket. Kérjük a kedves hittestvéreket, hogy pénz- vagy természetbeni adományukkal (könyv, játék, cukor és ruhanemű) tegyék lehetővé célunk elérését. Az adományokat lehetőleg dec. 15-ig kérjük a Nőszövetség címére, a lelkészi irodába; V., Koháry u. 4.

A karácsonyfa ünnepélyek részletes rendjét az Unitárius Értésítő dec. 15. számában közöljük.

Az Unitárius Nőszövetség Egy róm. kath. magyar testvérünk 8 pengőt küldött hozzánk azzal az ígérettel, hogy szives adományát évente megismétli Egyházunk ügyei iránt érdeklődő kedves testvérünk adományát a „Közalap”-hoz csatoltuk. Az összeget hálás köszönetünk mellett, nyilvánosan is nyugtázzuk.

A mezőberényi unitárius egyházközség a Lelkészi Nyugdíjalapra 200 pengőt adott. Atyafiságos köszönettel vettük és nyugtázzuk.

A Szepes-nyomda, Alkotmány u. 15. egy vállalt munkájának díját 1276 Pengő értékben elengedte. A szives figyelmet és jóindulatot hálás köszönetének nyilvánítása mellett nyugtatja az Unitárius Nőszövetség.

Az Unitárius Nőszövetség dec. 2-án, d. u. 6 órakor, a IX. Rákos u. 3 sz. alatti imaházban, a szegény gyermekek karácsonyfája javára templomi hangversenyt tart. Műsor megváltási ára 1 pengő.

A Nőszövetség kéri tagjait, hogy a dec. 12-én tartandó gyűlésen lehetőleg mindannyian jelenjenek meg. Tárty: a karácsonyi segélyezések.

A Dávid Ferenc-filialapra újól adakoztak, Péterffy Julia 300 fill., Hoffer Ferencné 400 fill., Lipkay Arthurné, özv. Péterffy Lajosné, özv. Szinte Gáborné 500—500 fill., Székely János (Debrecen), Klein Géza 1000—1000 fill., Ürmössy Lajos 1095 fill. Eddigi gyűjtésünk 103.120 fill.

A Brassai Sámuel Ifjusági Egyesület dalárdája a Dávid Ferenc emlékünnepon mutatkozott be a nagyközönségnek, amely ezuttal valóban nagy volt, mert az énekeket a rádió is közvetítette. A rendezőbizottság köszöni ifjank fáradozását. Az Értésítő szerkesztősége pedig szeretettel köszönti a dalárdát vegyes és férfi karában egyaránt és testvéri közszorítással gratulál a dalárda karnagyának és megalakítójának — Borbély Pál testvérünknek. A fent nyilvánított üdvözlés és szeretet szól a mi kedves és nagy reményekre jogosító János Zsigmond cserkész csapatunk vezetőinek és a csapat minden egyes tagjának is. Isten nagyra nevelje őket Jó munkát!

A Dávid Ferenc dévai emléktáblájának költségeihez a csonkamagyarországi unitáriusok is hozzájárultak 100 02 pengővel. Az összeg nagy részét is hálás növendékeink adták össze.

A Dávid Ferenc Egylet december havi fololvasó ülését 13-án délután tartja a Rákos u. 3. imaházában. Fololvas Duszik Lajos miskolci evang. esperes-lelkész.

A Dávid Ferenc Emléktáblára újabban adakoztak: Fürst Ódon 20.— P., Borbély György (Zalaegerszeg), Borsosné Wendler Irma, Dr. Héderváry Hugó, Matéffy Domokos 10—10 P., Csákány Dávid, dr. Gothárd Zsigmond, Létay Gyula (Szekszárd), Rösner Valéria (Dunaharaszti), özv. Török Kálmánné 5—5 P., Radicke Harryné 4.— P., Surányi János — 20 fillér. Eddigi gyűjtésünk eredménye összesen 556.85 P. Ezzel gyűjtésünket le is zárjuk hálával emlékezve meg mindazokról, akik nagy vallásalapítójuknak hallhatatlan emlékét márványba vésní segítették. A tábla áll s hirdeti Istennek dicsőségére, — annak a nevére, aki csak a megfeszült Krisztusnak legalázatosabb szolgálja akart lenni.

Különben az elszámolása a táblának a következő:

Gyűjtésünk eredménye P 556.85

A tábla költségei P 549.20

Maradvány P 7.65

A maradványt 7.65 Pengőt — úgy hisszük ez az adakozók intencióinak is megfelel — a szegény gyermekek Karácsonyfájának költségeihez csatoljuk.